

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/37/31/95

OPINIE O NAJWYŻSZYCH ORGANACH WŁADZY SĄDOWNICZEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Polska Ludowa zostawiła Trzeciej Rzeczypospolitej aż cztery niezależne od siebie organy najwyższej władzy sądowniczej. Rządów prawa w państwie strzegą obecnie: Trybunał Stanu, Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny i Trybunał Konstytucyjny. Wzajemna niezależność oznaczająca rozczłonkowanie władzy sądowniczej nie idzie w parze z jej niezależnością od władzy ustawodawczej. Obecnie Sejm ma prawo nie uznać rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego za wiążące. Nowa konstytucja może bardziej racjonalnie i czytelnie określić strukturę i zadania sądownictwa.

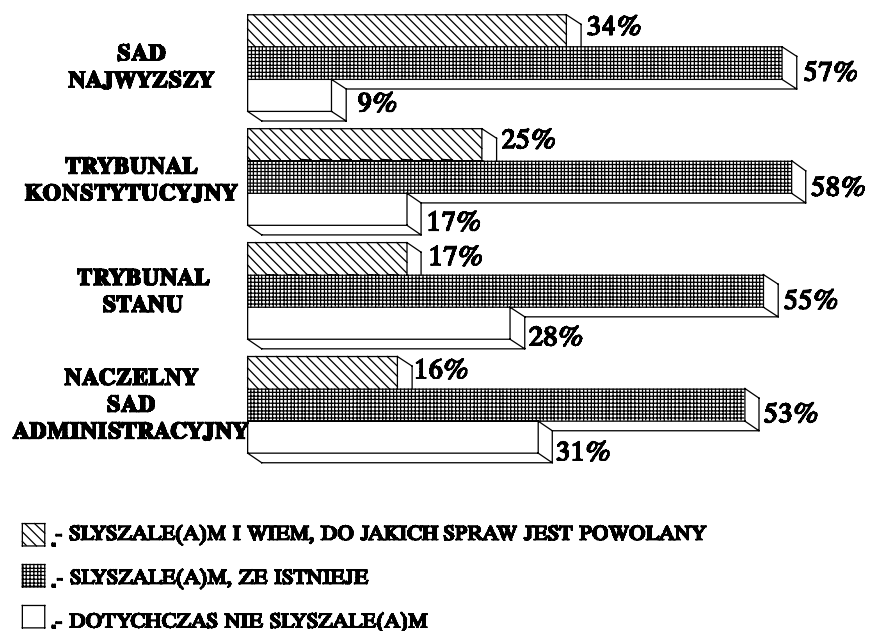
Wyniki wielu sondaży dostarczają informacji o tym, co Polacy myślą o organach władzy ustawodawczej i wykonawczej. Przyszła pora, by zapytać, co obywatele wiedzą i jak oceniają działania najwyższych władz sądownictwa, tym bardziej że ostatnio są one często obecne w debatach publicznych¹.

Wiedza obywateli o najwyższych organach władzy sądowniczej

Z czterech najwyższych organów władzy sądowniczej najlepiej znany jest Sąd Najwyższy, mniej znany - Trybunał Konstytucyjny, jeszcze mniej zaś - Trybunał Stanu i Naczelny Sąd Administracyjny.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (56) zrealizowano w dniach 6-9 stycznia '95 na 1230-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O TAKICH INSTYTUCJACH, JAK:

Nieco ponad połowa dorosłych Polaków słyszała o istnieniu każdego z tych organów. Do niewiedzy o istnieniu Sądu Najwyższego przyznaje się jedna dziesiąta respondentów, natomiast do niewiedzy o istnieniu Trybunału Konstytucyjnego - prawie jedna piąta badanych. Deklaracje dotyczące Trybunału Stanu i Naczelnego Sądu Administracyjnego są podobne - 28% i 31%. Przeciętny obywatel ma tyle wiedzy o najwyższych organach władzy sądowniczej, ile przekazują mass media. Sądy powołane do celów innych niż rozstrzyganie spraw bezpośrednio wiążących się z codziennymi kłopotami są ludziom nieznane.

Wiedza o każdym z wymienionych organów władzy sądowniczej zależy od cech społeczno-demograficznych respondentów. Czynnikiem podstawowym jest wykształcenie.

Tabela 1

w procentach

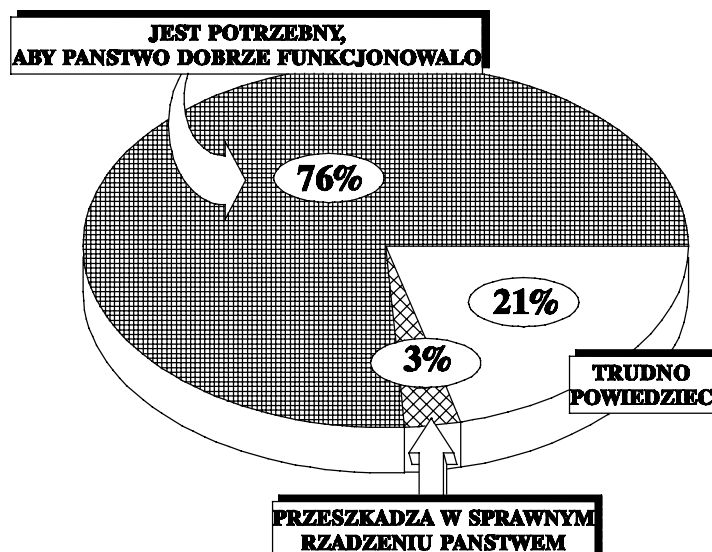
<i>Słyszałem i wiem, do jakich spraw jest powołany:</i>	Wskazania respondentów według wykształcenia:			
	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
- Sąd Najwyższy	18	34	43	74
- Trybunał Konstytucyjny	11	21	34	70
- Trybunał Stanu	6	13	25	53
- Naczelny Sąd Administracyjny	5	11	23	52

Najbardziej poinformowani o zadaniach najwyższych władz sądowniczych są ludzie z wyższym wykształceniem. Pochodną różnic w poziomie wykształcenia było znacząco lepsze poinformowanie mieszkańców największych miast, osób osiągających wysokie dochody, ludzi młodszych, wreszcie respondentów o ściśle określonych poglądach politycznych. Inną ważną cechą różnicującą jest płeć ankietowanych. Z deklaracji mężczyzn wynika, że mają oni większą wiedzę na ten temat niż kobiety.

Trybunał Konstytucyjny: oceny działań i ograniczeń władzy

Uchwalanie budżetu państwa na rok 1995 stworzyło sytuację, w której szczególnej wagi nabrały orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Ponieważ stosunek do nowego budżetu i sposobu wprowadzenia stawek podatkowych podzielił społeczeństwo, interesowało nas, czy Trybunał Konstytucyjny - występujący w roli arbitra w toczącym się sporze - postrzegany jest jako instytucja potrzebna czy też przeszkadzająca w sprawnym rządzeniu państwem.

RYS. 2. CZY, PANA (I) ZDANIEM, TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY:

Wyniki pokazują, że w zasadzie nie ma przeciwników istnienia Trybunału Konstytucyjnego. Zdecydowana większość badanych twierdzi, że Trybunał - organ stwierdzający, czy akty prawne niższego rzędu są zgodne z Konstytucją i aktami prawnymi wyższego rzędu - jest potrzebny do sprawnego funkcjonowania państwa. Co piąty respondent nie ma wprawdzie zdania w tej kwestii, ale trzeba pamiętać, że struktura i wzajemne zależności najwyższych organów władzy w państwie z natury nie należą do sfer bliskich codziennemu doświadczeniu zwykłych obywateli. Wykształcenie zdecydowanie sprzyja wiedzy obywatelskiej. Im ono wyższe, tym większe uznanie potrzeby istnienia Trybunału Konstytucyjnego.

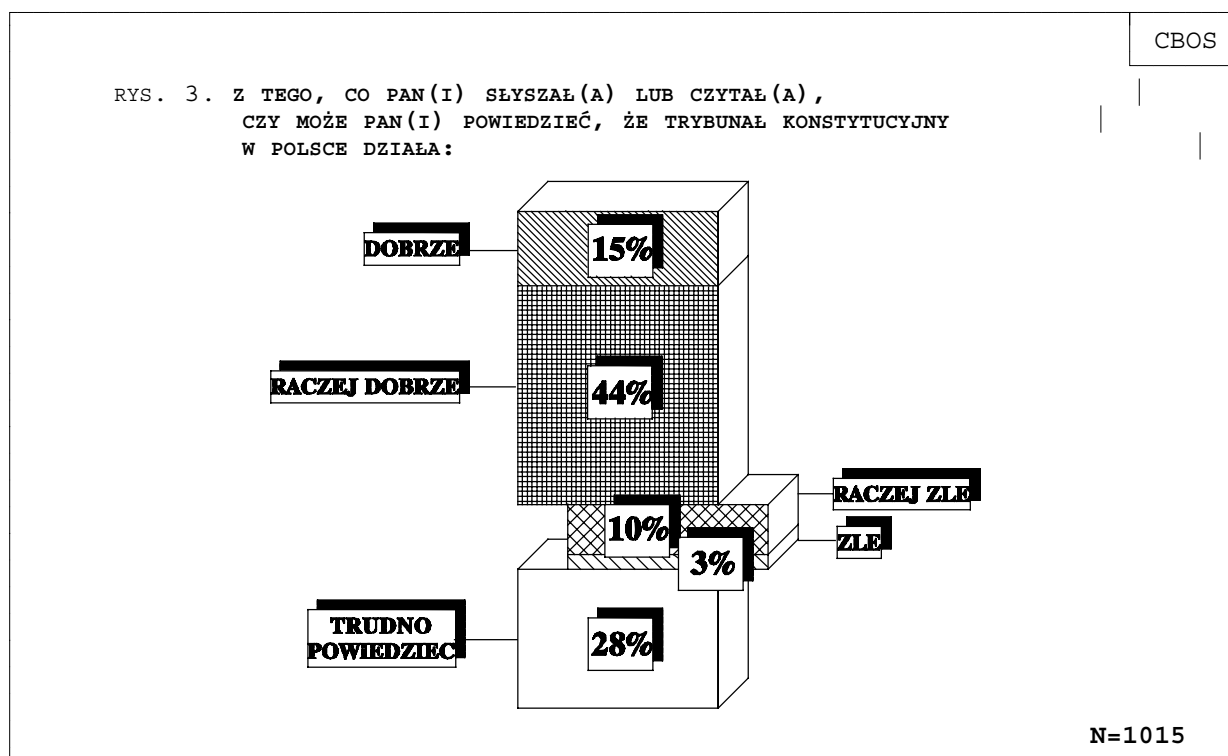
Tabela 2

w procentach

Trybunał Konstytucyjny jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało	Wskazania respondentów według wykształcenia			
	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
	62	77	85	98

Odpowiedzi stwierdzające, że Trybunał Konstytucyjny przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem pojawiały się tak rzadko, że nie sposób wykazać za pomocą metod statystycznych, w jakich sektorach społeczeństwa szczególnie dużo jest przeciwników jego istnienia. Można natomiast skonstatować, że w grupach społecznych słabiej wykształconych więcej jest respondentów nie mających zdania.

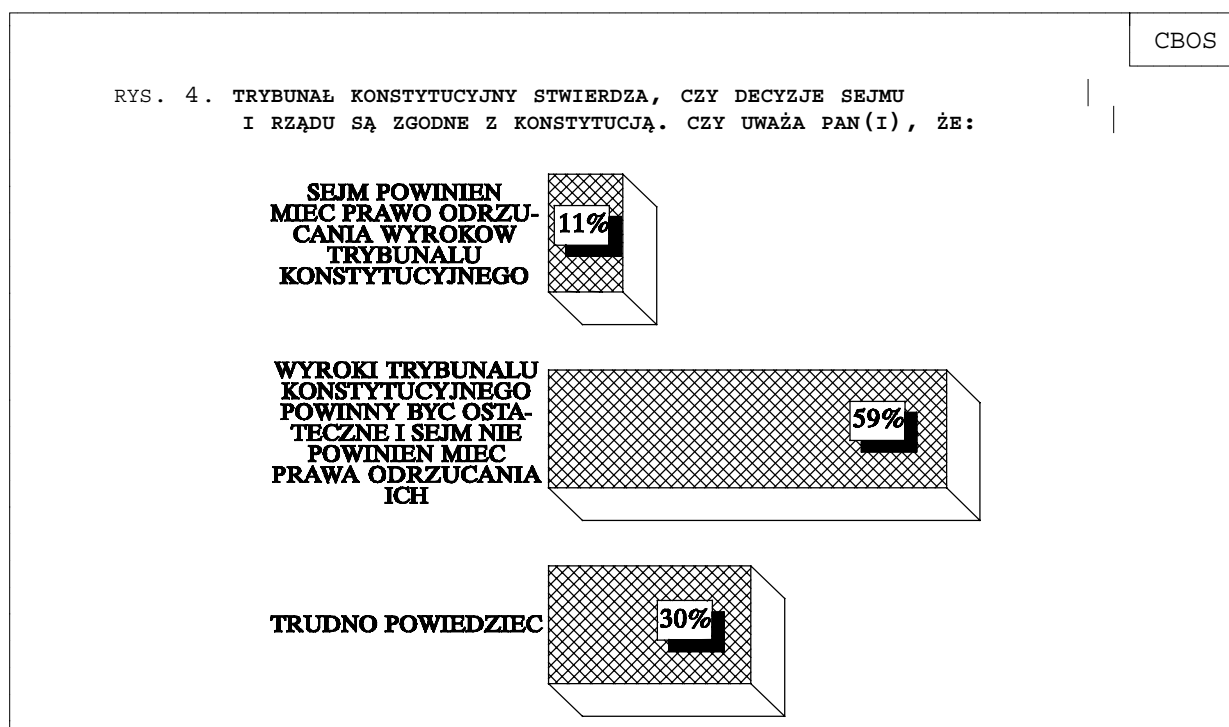
Uznanie potrzeby istnienia Trybunału Konstytucyjnego nie musi przesądzać o pozytywnej ocenie jego działalności. Badanym, którzy słyszeli o istnieniu Trybunału, zadano następujące pytanie.

Polacy uważają, iż Trybunał Konstytucyjny jest nie tylko potrzebny, ale twierdzą również, że działa on dość dobrze. Wprawdzie najczęściej wyrażają opinie umiarkowanie pochlebne, jednak powściągliwość ta jest zrozumiała w odniesieniu do instytucji wysoko usytuowanej i ferującej trudne do zrozumienia wyroki w tak niejasnych sprawach, jak kwestie zgodności aktów prawnych z Konstytucją. Częstość, z jaką udzielano odpowiedzi "trudno powiedzieć", najlepiej świadczy o tym, że ocena działalności Trybunału Konstytucyjnego nie należała do zadań łatwych. Osoby wykształcone lepiej sobie z tym radziły. Częściej niż inni negatywnie wypowiadali się o działalności Trybunału Konstytucyjnego mieszkańcy największych miast, osoby bezrobotne,

określające swoje przekonania polityczne jako prawicowe oraz nie uczestniczące w praktykach religijnych. Oceny niepocholebne częściej wystawiali mężczyźni niż kobiety, przy czym te ostatnie szczególnie skłonne były uchylać się od jednoznacznej odpowiedzi. Pozytywne opinie o Trybunale wyrażały - częściej niż pozostali - osoby wykształcone, inteligencja i kadra kierownicza oraz respondenci mający dobrą sytuację materialną. Ogólnie można stwierdzić, że zauważalna jest nieregularność związków i brak silnych zależności ocen od charakterystyk badanych osób.

Obecnie Sejm ma prawo odrzucić w głosowaniu wyroki Trybunału, co stawia władzę ustawodawczą ponad władzę sądowniczą. Z badań wynika, że oceny dotychczasowej działalności Trybunału Konstytucyjnego mają niewielki związek z poglądami obywateli na temat zakresu władzy Sejmu wobec sądownictwa. Istniejąca obecnie sytuacja nie jest zgodna z preferencjami respondentów. Zdaniem większości obywateli, orzeczenia Trybunału powinny być ostateczne.

Ponad połowa ankieterowanych twierdzi, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego powinny być wiążące dla Sejmu. Zdecydowana niewielka grupa akceptuje istniejące obecnie rozwiązanie, zgodnie z którym Sejm może odrzucić postanowienia Trybunału. Cechą, która na pewno sprzyja

aprobacie przewagi Sejmu nad Trybunałem Konstytucyjnym, jest lewicowa orientacja polityczna. Pogląd, że wyroki Trybunału nie powinny być uchylane przez Sejm, rośnie wraz z wykształceniem badanych, które sprawia, że respondenci zarówno śmieiej wypowiadają się w sprawach ustroju prawnego państwa, jak i są przekonani o pożądanej niezależności władzy ustawodawczej i sądowniczej.

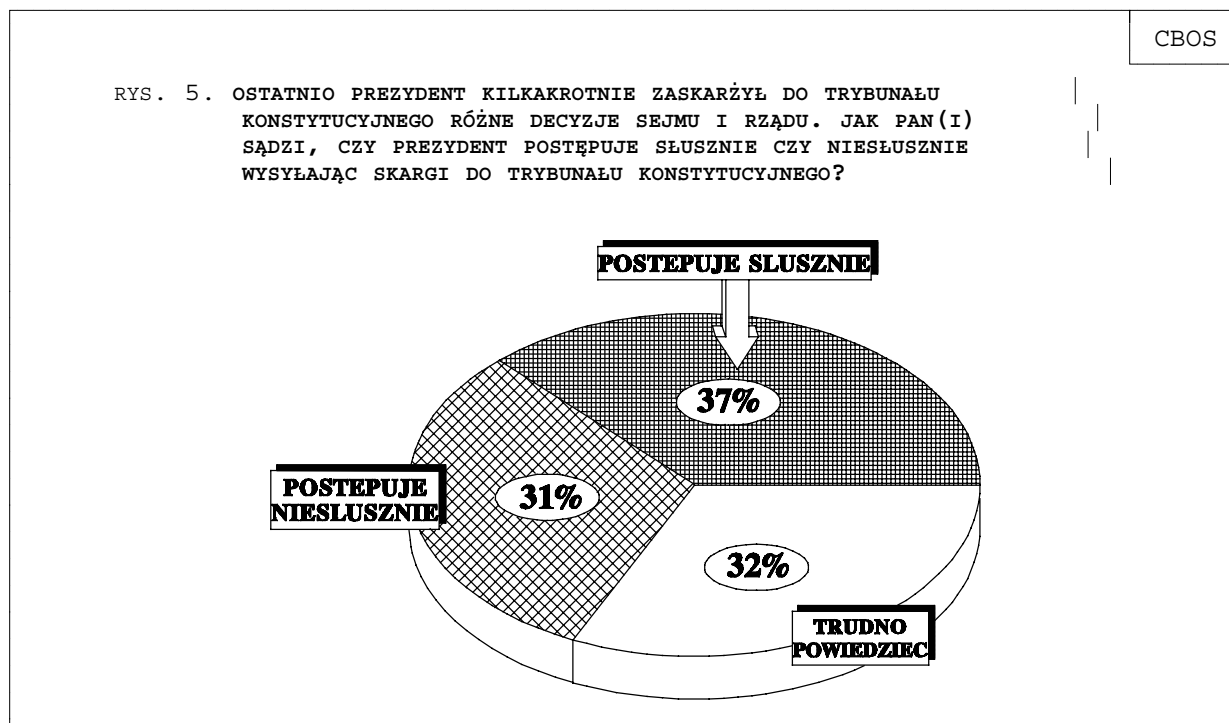
Tabela 3

w procentach

Wyroki Trybunału Konstytucyjnego powinny być ostateczne i Sejm nie powinien mieć prawa odrzucania ich	Wskazania respondentów według wykształcenia:			
	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
	43	63	69	82

Działania prezydenta a Trybunał Konstytucyjny

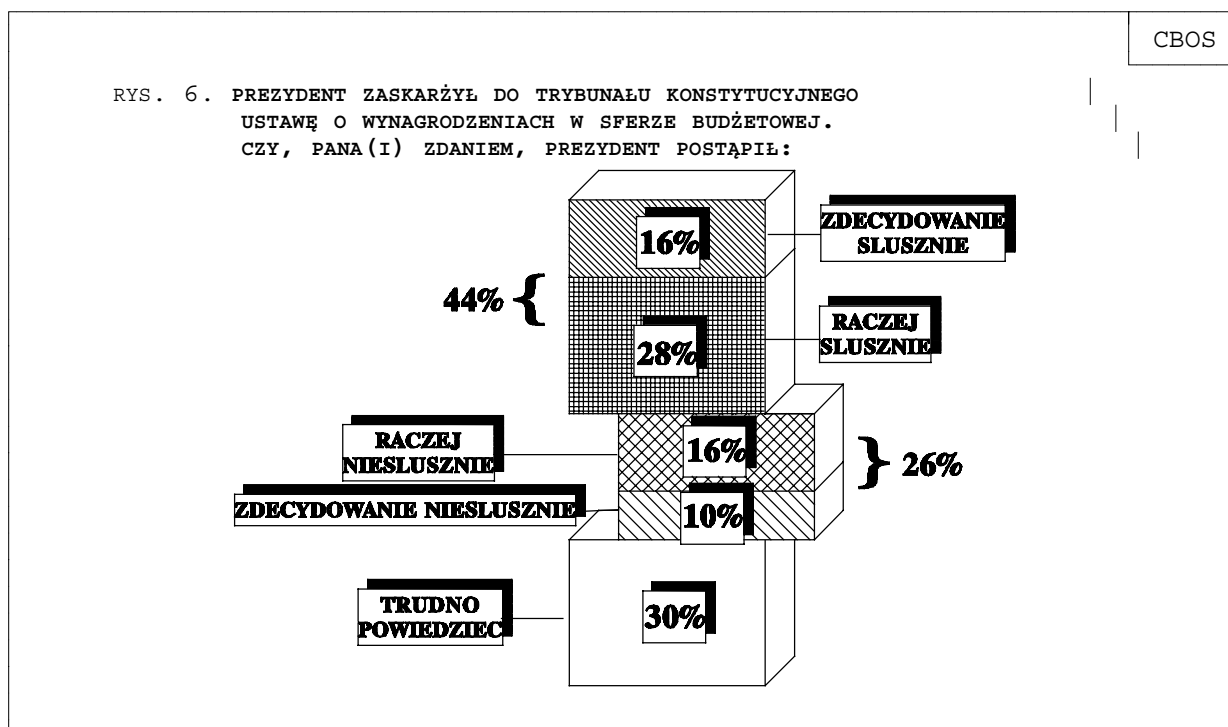
Prezydent jest aktywną stroną w sporach, w których rolę arbitra pełni Trybunał Konstytucyjny. Interesowały nas opinie ankietowanych o tych działaniach prezydenckich, które kierują wzrok obywateli na Trybunał Konstytucyjny.

Rozkład odpowiedzi wyraźnie wskazuje, że to raczej za lub przeciw decyzjom rządu, Sejmu i prezydenta były ważne w chwili udzielania odpowiedzi, nie zaś wzgląd na ogólnie uznawany autorytet Trybunału Konstytucyjnego. Nieco ponad jedna trzecia respondentów (37%) popiera prezydenta w jego działaniach kwestionujących prawny status aktów przedkładanych przez rząd i parlament. Zbliżona pod względem wielkości grupa (31%) uznała, że prezydent zwracając się do Trybunału Konstytucyjnego postępuje niesłusznie.

Tym razem sympatie polityczne najsilniej determinowały rodzaj odpowiedzi. Działania prezydenta uznało za słuszne 66% badanych o orientacji prawicowej oraz 21% ankietowanych o przekonaniach lewicowych. Aprobata posunięć Lecha Wałęsy odwołującego się do autorytetu Trybunału Konstytucyjnego zmienia się podobnie jak wiedza o Trybunale. Ludzie lepiej wykształceni, mający większe poczucie obywatelskich kompetencji częściej uważali, że prezydent działa słusznie zwracając się do Trybunału. Odpowiedzi takich częściej udzielali mężczyźni oraz mieszkańcy większych miast.

Zaskarżenie przez prezydenta ustawy o wynagrodzeniach w sferze budżetowej jest jednym z przykładów omawianych wcześniej działań. Aprobata prezydenckiego posunięcia jest w tym przypadku większa, jako że pytanie dotyczyło konkretnej sprawy, a nie ogólnego kwestionowania niektórych aktów prawnych przedkładanych przez parlament i rząd.

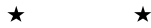
Obrona interesów pracowników sfery budżetowej na ogół łatwiej kojarzy się z lewicowymi niż prawicowymi przekonaniem. Okazuje się jednak, że osoby o orientacji lewicowej zdecydowanie przeciwnie są działaniom na rzecz interesów tej sfery, gdy władzę sprawuje rząd lewicy. W myśleniu o sprawach kraju troska o efekty zarządzania państwem (m.in. o stan budżetu) zajęła miejsce troski o pomyślność pracowników sfery budżetowej. Osoby o lewicowych poglądach politycznych interpretują postępowanie prezydenta jako działanie skierowane przeciwko lewicowemu rządowi, nie zaś jako wyraz zatroskania o los pracowników sfery budżetowej. Z tych samych powodów działanie prezydenta aprobuje osoby o orientacji prawicowej, które w normalnych warunkach powinny popierać ograniczanie wydatków budżetu.

Tabela 4

w procentach

Prezydent zaskarżył do Trybunału Konstytucyjnego ustawę o wynagrodzeniach w sferze budżetowej. Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent postąpił:	Wskazania respondentów określających swoje poglądy polityczne jako:		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
- zdecydowanie słusznie	5	13	33
- raczej słusznie	19	33	38
- raczej niesłusznie	30	19	10
- zdecydowanie niesłusznie	27	10	3
Wyniki nie sumują się do 100, pominięto bowiem odpowiedzi "trudno powiedzieć".			

Decyzję zaskarżającą do Trybunału Konstytucyjnego pochwalają osoby wykształcone. Aprobata zależy od miejsca zamieszkania respondenta. Im większa miejscowość, tym częściej badani akceptowali decyzję kwestionującą tę ustawę. Nietrudno zrozumieć takie zależności. W sferze budżetowej pracują ludzie przeciętnie lepiej wykształceni niż w innych działach gospodarki. Rozumieją oni, na czym polega ich partykularny interes w sporze, którego arbitrem jest Trybunał Konstytucyjny.

Zrozumienie i akceptacja ważnej w demokratycznych ustrojach zasady niezależności i równoważenia się władz w państwie wymaga sporych kompetencji obywatelskich. Osoby wykształcone bardziej interesują się sprawami publicznymi, śmieiej wyrażają własne opinie o konstytucyjnym ustroju państwa, nie tylko więcej wiedzą o istnieniu i działaniach najwyższych organów sądownictwa w Polsce, ale również częściej uznają ich niezbędność oraz potrzebę niezależności od władz ustawodawczych. Częściej też aprobują działania prezydenta odwołującego się do Trybunału Konstytucyjnego w celu zakwestionowania niektórych aktów prawnych przedstawianych przez rząd i Sejm. W okresie rządów ugrupowań z lewej strony sceny politycznej, lewicowe sympatie polityczne sprzyjają myśleniu, czy Trybunał Konstytucyjny nie staje się przeszkodą w sprawnym zarządzaniu państwem.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o takiej instytucji, jak Trybunał Konstytucyjny? 1 - Nie słyszał(a)m; 2 - Słyszał(a)m, że istnieje; 3 - Słyszał(a)m i wiem, do jakich spraw jest powołany

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	17	58	25	1230
Płeć				
Meżczyźni	12	56	32	581
Kobiety	22	59	19	649
Wiek				
do 24 lat	13	64	23	129
25-34	8	71	22	197
35-44	10	58	31	291
45-54	11	60	29	172
55-64	22	49	29	200
65 lat i więcej	36	49	15	239
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	59	15	482
Miasto do 20 tys.	8	63	29	144
od 21 do 100 tys.	14	60	27	229
101-500 tys.	11	54	35	243
501 tys. i więcej mieszk.	12	52	36	132
Region				
Północny	10	55	35	125
Zachodni	10	49	41	143
Środkowo-zachodni	12	62	26	185
Środkowy	18	57	25	206
Wschodni	28	55	16	155
Południowo-wschodni	17	61	22	200
Południowo-zachodni	21	61	18	216
Wykształcenie				
Podstawowe	33	57	11	444
Zasadnicze zawodowe	13	66	21	306
Średnie	7	59	34	391
Wyższe	1	29	70	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	3	31	66	64
Prac.umysł.niż.szczębla	3	59	38	121
Pracownicy fiz.-umysł.	15	69	17	48
Robotnicy wykwalifikowani	7	68	26	120
Robotnicy niewykwalifik.	16	73	11	63
Rolnicy	14	75	11	84
Prywatni przedsiębiorcy	13	53	33	45
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	28	50	22	462
Uczniowie i studenci	6	47	47	36
Bezrobotni	16	67	17	117
Gospodynie domowe i inni	17	67	16	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	3	57	39	122
Sektor państwowy	6	62	32	159
Sektor prywatny	13	60	28	163
Spółdzielczość	13	54	33	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	19	68	13	290
1250 tys. - 1999 tys.	14	64	22	230
2000 tys. - 2749 tys.	24	52	24	356
2750 tys. - 3249 tys.	11	58	31	123
3250 tys. i powyżej	9	48	43	207
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	60	21	482
Średnie	16	60	23	540
Dobre	15	48	38	206
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	52	15	73
Raz w tygodniu	17	60	23	723
Kilka razy w roku	16	56	28	316
W ogóle nie uczestniczy	9	54	37	117
Poglądy polityczne				
Lewica	7	58	35	220
Centrum	14	60	26	379
Prawica	10	55	34	276
Trudno powiedzieć	32	57	11	351

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Trybunał Konstytucyjny: 1 - jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało; 2 - przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	3	21	1229
Płeć				
Mężczyźni	81	4	15	581
Kobiety	71	2	27	648
Wiek				
do 24 lat	81	2	16	129
25-34	81	3	16	196
35-44	79	5	16	291
45-54	82	3	15	172
55-64	74	3	24	200
65 lat i więcej	62	3	36	239
Miejsce zamieszkania				
Wieś	71	3	26	481
Miasto do 20 tys.	83	3	14	144
od 21 do 100 tys.	78	5	17	229
101-500 tys.	79	3	18	243
501 tys. i więcej mieszk.	78	2	20	132
Region				
Północny	79	6	14	125
Zachodni	81	4	15	142
Środkowo-zachodni	78	2	19	185
Środkowy	75	4	21	206
Wschodni	67	5	28	155
Południowo-wschodni	83	2	15	200
Południowo-zachodni	69	1	30	216
Wykształcenie				
Podstawowe	62	3	35	444
Zasadnicze zawodowe	77	6	17	306
Średnie	85	3	12	390
Wyższe	98	0	2	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	94	2	5	64
Prac. umysł. niż. szczebla	93	1	7	121
Pracownicy fiz. - umysł.	79	4	17	47
Robotnicy wykwalifikowani	84	5	11	120
Robotnicy niewykwalifik.	65	6	29	63
Rolnicy	74	2	24	84
Prywatni przedsiębiorcy	80	0	20	45
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	69	3	28	462
Uczniowie i studenci	86	3	11	36
Bezrobotni	70	8	22	117
Gospodynie domowe i inni	71	3	26	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	86	2	11	122
Sektor państwowy	86	3	11	159
Sektor prywatny	81	4	15	162
Spółdzielczość	83	0	17	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys. zł	74	4	22	290
1250 tys. - 1999 tys.	79	2	19	229
2000 tys. - 2749 tys.	71	3	26	356
2750 tys. - 3249 tys.	81	2	16	123
3250 tys. i powyżej	81	4	15	207
Ocena własnych war. mater.				
Złe	72	5	23	482
Średnie	77	3	20	540
Dobre	82	1	17	205
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	3	35	72
Raz w tygodniu	78	2	20	723
Kilka razy w roku	74	5	21	316
W ogóle nie uczestniczy	78	6	16	117
Poglądy polityczne				
Lewica	85	5	11	220
Centrum	81	3	16	379
Prawica	85	3	12	276
Trudno powiedzieć	58	3	40	351

Tabela 3. Z tego, co Pan(i) słyszał(a) lub czytał(a), czy może Pan(i) powiedzieć, że Trybunał Konstytucyjny w Polsce działa:

(%)

	dobrze	raczej dobrze	raczej źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	44	10	3	28	1015
Płeć						
Mężczyźni	17	44	12	5	23	510
Kobiety	14	44	9	1	32	505
Wiek						
do 24 lat	13	53	8	0	26	112
25-34	11	45	10	2	32	180
35-44	17	46	12	3	22	260
45-54	18	40	10	4	28	153
55-64	20	40	12	4	24	156
65 lat i więcej	12	42	7	3	36	152
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	46	11	3	28	356
Miasto do 20 tys.	16	45	7	2	30	132
od 21 do 100 tys.	15	48	8	4	26	196
101-500 tys.	18	42	10	3	28	216
501 tys. i więcej mieszk.	21	34	15	3	27	115
Region						
Północny	15	38	9	4	34	113
Zachodni	20	43	10	3	24	126
Środkowozachodni	17	47	7	2	26	161
Środkowy	13	36	12	3	36	169
Wschodni	14	42	13	5	26	111
Południowo-wschodni	13	48	13	2	24	165
Południowo-zachodni	16	52	6	2	24	170
Wykształcenie						
Podstawowe	13	38	10	3	36	298
Zasadnicze zawodowe	11	49	10	4	25	265
Średnie	16	45	10	3	26	364
Wyższe	32	45	8	1	14	88
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	26	52	5	2	16	62
Prac. umysł. niż. szczebla	20	47	11	3	20	117
Pracownicy fiz. - umysł.	15	54	10	0	22	41
Robotnicy wykwalifikowani	13	43	13	2	29	112
Robotnicy niewykwalifik.	15	32	11	2	40	53
Rolnicy	11	38	15	1	34	71
Prywatni przedsiębiorcy	13	36	10	0	41	39
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	16	42	8	5	29	332
Uczniowie i studenci	21	44	6	0	29	34
Bezrobotni	8	51	16	1	24	96
Gospodynie domowe i inni	12	50	9	5	24	58
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	20	43	8	3	26	118
Sektor państwowy	21	47	9	3	21	150
Sektor prywatny	12	38	15	1	35	142
Spółdzielczość	14	71	0	0	14	21
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 1250 tys. zł	12	45	13	3	26	234
1250 tys. - 1999 tys.	14	48	6	3	30	195
2000 tys. - 2749 tys.	13	40	11	3	33	270
2750 tys. - 3249 tys.	18	52	7	2	20	109
3250 tys. i powyżej	22	41	11	3	22	187
Ocena własnych war. mater.						
Źłe	15	41	11	4	28	387
Średnie	14	47	9	2	28	450
Dobre	20	42	9	3	26	176
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	16	47	6	2	29	49
Raz w tygodniu	15	48	9	2	27	597
Kilka razy w roku	15	41	12	4	27	265
W ogóle nie uczestniczy	20	30	13	6	32	104
Poglądy polityczne						
Lewica	19	48	7	3	23	204
Centrum	15	49	12	3	21	324
Prawica	17	45	14	3	22	248
Trudno powiedzieć	12	34	6	2	45	237

Tabela 4. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, czy decyzje Sejmu i rządu są zgodne z Konstytucją. Czy uważa Pan(i), że: 1 - Sejm powinien mieć prawo odrzucania wyroków Trybunału Konstytucyjnego; 2 - wyroki Trybunału Konstytucyjnego powinny być ostateczne i Sejm nie powinien mieć prawa odrzucania ich

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	59	30	1229
Płeć				
Mężczyźni	13	65	21	581
Kobiety	9	53	38	648
Wiek				
do 24 lat	17	57	26	129
25-34	13	68	19	196
35-44	11	63	26	291
45-54	12	62	26	172
55-64	11	59	31	200
65 lat i więcej	7	44	49	239
Miejsce zamieszkania				
Wieś	12	52	36	481
Miasto do 20 tys.	14	58	28	144
od 21 do 100 tys.	10	62	28	229
101-500 tys.	12	66	22	243
501 tys. i więcej mieszk.	8	66	27	132
Region				
Północny	15	69	16	125
Zachodni	11	65	24	142
Środkowo-zachodni	14	61	25	185
Środkowy	11	58	31	206
Wschodni	8	46	45	155
Południowo-wschodni	13	61	27	200
Południowo-zachodni	7	56	37	216
Wykształcenie				
Podstawowe	10	43	47	444
Zasadnicze zawodowe	15	63	23	306
Średnie	10	69	22	390
Wyższe	11	82	7	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	19	73	8	64
Prac.umysł.niż.szczębla	8	75	17	121
Pracownicy fiz.- umysł.	19	68	13	47
Robotnicy wykwalifikowani	15	66	19	120
Robotnicy niewykwalifik.	8	56	37	63
Rolnicy	12	49	39	84
Prywatni przedsiębiorcy	11	60	29	45
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	8	52	40	462
Uczniowie i studenci	14	72	14	36
Bezrobotni	12	56	32	117
Gospodynie domowe i inni	14	57	29	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	11	70	19	122
Sektor państwowy	13	69	18	159
Sektor prywatny	15	63	22	162
Spółdzielczość	8	63	29	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	10	57	33	290
1250 tys. - 1999 tys.	13	62	26	229
2000 tys. - 2749 tys.	12	51	37	356
2750 tys. - 3249 tys.	14	64	22	123
3250 tys. i powyżej	10	69	21	207
Ocena własnych war. mater.				
Złe	12	56	32	482
Średnie	10	60	30	540
Dobre	12	62	25	205
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	44	47	72
Raz w tygodniu	10	61	29	723
Kilka razy w roku	13	55	32	316
W ogóle nie uczestniczy	16	64	20	117
Poglądy polityczne				
Lewica	17	60	24	220
Centrum	13	66	21	379
Prawica	9	71	20	276
Trudno powiedzieć	7	42	52	351

Tabela 5. Ostatnio prezydent kilkakrotnie zaskarżył do Trybunału Konstytucyjnego różne decyzje Sejmu i rządu. Jak Pan(i) sędzi, czy prezydent postępuje słusznie czy niesłusznie wysyłając skargi do Trybunału Konstytucyjnego? 1 - Postępuje słusznie; 2 - Postępuje niesłusznie

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	31	32	1228
Płeć				
Mężczyźni	42	33	25	581
Kobiety	34	29	37	647
Wiek				
do 24 lat	40	29	31	129
25-34	40	32	28	196
35-44	41	31	29	291
45-54	36	35	29	172
55-64	37	32	32	200
65 lat i więcej	32	27	41	238
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	32	36	480
Miasto do 20 tys.	33	45	22	144
od 21 do 100 tys.	37	28	35	229
101-500 tys.	43	27	30	243
501 tys. i więcej mieszk.	54	22	24	132
Region				
Północny	40	38	22	125
Zachodni	40	39	21	141
Środkowo-zachodni	24	43	34	185
Środkowy	50	23	27	206
Wschodni	32	26	41	155
Południowo-wschodni	39	31	31	200
Południowo-zachodni	36	22	42	216
Wykształcenie				
Podstawowe	30	28	41	443
Zasadnicze zawodowe	38	36	26	306
Średnie	41	31	28	390
Wyższe	54	26	20	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	23	27	64
Prac.umysł.niż.szczebła	49	26	25	121
Pracownicy fiz. - umysł.	43	30	28	47
Robotnicy wykwalifikowani	43	33	24	120
Robotnicy niewykwalifik.	27	35	38	63
Rolnicy	27	39	33	84
Prywatni przedsiębiorcy	56	13	31	45
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	34	31	36	461
Uczniowie i studenci	33	39	28	36
Bezrobotni	39	33	27	117
Gospodynie domowe i inni	29	33	39	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	41	29	30	122
Sektor państwowy	43	30	26	159
Sektor prywatny	47	25	28	162
Spółdzielczość	38	25	38	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 1250 tys.zł	32	34	33	290
1250 tys. - 1999 tys.	38	34	28	229
2000 tys. - 2749 tys.	37	26	37	355
2750 tys. - 3249 tys.	39	37	24	123
3250 tys. i powyżej	46	28	27	207
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	31	33	481
Średnie	36	31	33	540
Dobre	44	29	26	205
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	21	45	71
Raz w tygodniu	40	29	31	723
Kilka razy w roku	32	38	31	316
W ogóle nie uczestniczy	43	29	28	117
Poglądy polityczne				
Lewica	21	59	20	220
Centrum	37	34	29	379
Prawica	66	15	20	276
Trudno powiedzieć	26	23	51	351

Tabela 6. Prezydent zaskarżył do Trybunału Konstytucyjnego ustawę o wynagrodzeniach w sferze budżetowej. Czy, Pana(i) zdaniem, prezydent postąpił: 1 - zdecydowanie słusznie; 2 - raczej słusznie; 3 - raczej niesłusznie; 4 - zdecydowanie niesłusznie (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	28	17	10	30	1227
Płeć						
Mężczyźni	19	28	19	11	23	580
Kobiety	14	27	15	9	35	647
Wiek						
do 24 lat	11	33	16	9	32	129
25-34	18	34	17	6	25	195
35-44	17	27	20	11	25	291
45-54	22	23	16	13	25	172
55-64	16	27	14	11	33	200
65 lat i więcej	12	24	15	11	38	238
Miejsce zamieszkania						
Wieś	9	26	18	11	37	479
Miasto do 20 tys.	15	24	20	17	24	144
od 21 do 100 tys.	22	28	13	8	29	229
101-500 tys.	19	33	16	8	24	243
501 tys. i więcej mieszk.	29	29	14	8	20	132
Region						
Północny	21	27	19	11	23	124
Zachodni	21	25	18	13	23	141
Środkowozachodni	11	22	22	15	30	185
Środkowy	19	31	13	8	29	206
Wschodni	17	20	15	13	35	155
Południowo-wschodni	14	27	19	8	32	200
Południowo-zachodni	13	38	11	6	32	216
Wykształcenie						
Podstawowe	11	25	13	9	41	443
Zasadnicze zawodowe	13	30	20	11	25	306
Średnie	22	28	17	10	24	389
Wyższe	26	35	18	11	10	89
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	27	31	19	13	11	64
Prac. umysł. niż. szczebla	25	32	18	8	17	121
Pracownicy fiz.- umysł.	13	36	4	17	30	47
Robotnicy wykwalifikowani	17	27	23	11	23	120
Robotnicy niewykwalifik.	13	19	14	10	44	63
Rolnicy	6	21	25	10	38	84
Prywatni przedsiębiorcy	27	29	11	4	29	45
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	15	25	15	11	35	461
Uczniowie i studenci	17	31	14	17	22	36
Bezrobotni	18	32	19	5	26	116
Gospodynie domowe i inni	7	36	14	9	34	70
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	25	30	17	10	19	122
Sektor państwowy	17	29	22	13	19	159
Sektor prywatny	19	28	14	9	31	162
Spółdzielczość	25	21	21	8	25	24
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 1250 tys. zł	11	29	15	12	33	289
1250 tys. - 1999 tys.	14	30	18	12	27	229
2000 tys. - 2749 tys.	17	25	17	8	33	355
2750 tys. - 3249 tys.	17	33	20	8	21	123
3250 tys. i powyżej	24	26	15	10	24	207
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	26	14	10	32	480
Średnie	14	30	17	10	30	540
Dobre	21	25	20	10	24	205
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	23	11	6	39	71
Raz w tygodniu	16	29	17	9	28	723
Kilka razy w roku	13	27	17	13	31	316
W ogóle nie uczestniczy	22	26	14	13	25	116
Poglądy polityczne						
Lewica	5	19	30	27	19	220
Centrum	13	33	19	10	24	378
Prawica	33	38	10	3	16	276
Trudno powiedzieć	12	19	11	6	52	351